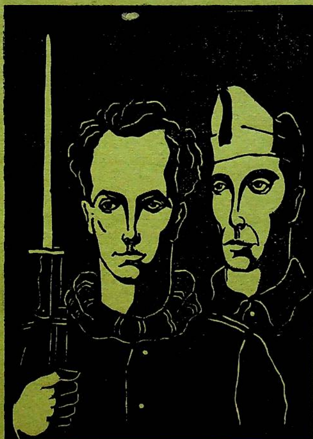
CURIERUL

...7

Nr. 7

CUPRINSUL:

Abonamentul anual 60 lei. — Numărul 5 lei.

Redactor: NICOLAE N. PETRA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, STRADA CÂMPULUI 1.

Fericiți viteji ai lui Cristos!

Cuvântarea P. S. Sale VASILE, vicarul Mitropoliei Ardealului, cu ocaziunea trecerii prin gara Sibiu a trenului funebru cu osemintele legionarilor IOAN MOȚA și VASILE MARIN.

Vă salutăm cu evlavie în drumul vostru spre veșnica odihnă. Vă salutăm cu salutul dureros al despărțirii și al conștiinței, ce ne spune: câtă mândrețe, câtă putere, câtă energie, câtă tinerețe sufletească, câtă eroică bărbăție s'au pierdut din cămara de visterii a neamului românesc, cu sborul ultimei voastre suflări!

Moartea voastră consimțită, voită, ca un sacrificiu, pentru păstrarea în strălucire a Crucii lui Hristos și pentru triumful ideii naționale, ne-a turburat adânc. A fost o zguduire, un cutremur în sufletul tuturor Românilor. O zguduire de durere, că acum, când vă cunoaștem în toată măreția ființei voastre, nu vă mai avem vii între noi. Un cutremur de rușine, că până ați fost între noi luptători vajnici pentru așezarea neamului nostru în drepturile sale suverane, nu v'am înțeles deplin și nu v'am prețuit cât trebuia. Și de mâhnire, că ați trebuit să vă expatriați, spre a ne lămuri sufletul vostru mare, plin de tăria credinței și de eroismul jertfei.

Dar poate așa a vrut Dumnezeu, spre trezirea noastră, ca dovada supremă despre curățenia sufletului vostru, despre tăria caracterului și frumusețea eroismului vostru să ne vină de departe, ca o lumină vie de acolo, unde astăzi se dă mai aprig lupta între Hristos și satana, între bine și rău, între omul încreștinat și omul cu instincte de fiară.

Desigur e voia lui Dumnezeu, ca această lumină curată și binefăcătoare, ca soarele ce nu poate fi ascuns de noroiul pământului, să

călătorească spre noi de dinafara granițelor țării, în drum crescând mereu în strălucire, încât minciuna și infamia bolșevizată să nu o mai poată păta.

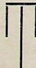
Desigur e voia lui Dumnezeu, care v'a călăuzit voința și pașii prin Arhanghelul Său, ca jertfirea voastră mucenicească să fie o străfulgerare în adâncimile sufletului românesc, descoperindu-i prăpastia în care stau să-l prăvălească cei fără de Dumnezeu. Altfel ar rămânea fără explicare, și poate fără urmare, și sacrificiul vostru minunat și răsunetul adânc în toate inimile al dramaticei voastre mucenicii.

Voi ați purtat în suflet un ideal sfânt și nemuritor: Hristos și Națiunea, pentru care ați murit glorios.

Voi v'ați agonisit prin acest sacrificiu cununa biruinții și loc ales între marii biruitori mucenici. Iar prin jertfirea vieții voastre tinere lui Hristos și Națiunii, ne lăsați ca testament și moștenire pilda celui mai sublim, a singur adevăratului patriotism. Am fi niște neînțelepți, dacă nu i-am pricepe sensul și nevolnici dacă nu l-am urma.

Durerea noastră geme, tânguindu-se, peste munții, văile și câmpiile țării, că nu vă mai avem vii între noi, dar pilduirea voastră ne este mângâiere și îmbărbătare.

Fie-vă pomenirea veșnică, vouă, vrednicilor de fericire și iubiți copii ai României!

Contribuții pentru o carte despre Ionel Moța

Cele scrise aci le aștern pe hârtie pentru ca să servească de material ajutător atunci când se va alcătui o carte completă despre Ionel Moța.

Amintirile mele încep cu primăvara anului 1923, când Ionel Moța este ales președinte al centrului studențesc „Petru Maior" din Cluj. Mișcările studențești sunt în plină desfășurare. Comitetele de conducere de până atunci nu înțelegeau pulsul adevărat al mișcării: scopul luptei nu se cunoștea cu precizie și atunci massele studențești erau în continuă oscilație în hotărîri și atitudini de luptă.

Cu venirea lui Ionel Moța la conducerea centrului studențesc, se simte prezența unei căpetenii, care știe să conducă și să lupte. Instinctiv se naște o încredere în șef și credința în dreptatea cauzei și a biruinței ei.

Guvernul de atunci poartă delegațiile studențești cu promisiuni și iar promisiuni. Se cerea o reacțiune puternică față de nepăsarea conducătorilor țării. Reacțiunea studențimii trebuia să fie promptă și unanimă, dând dovadă de înțelegere, maturitate și solidaritate în luptă.

Arma aleasă a fost greva generală. In luna Aprilie 1923 se decretează greva generală. Gândul prim al lui Ionel Moța era ca greva să reușească în mod impunător. Pentru aceasta trebuiau echipe de studenți, cari să facă serviciul de control al grevei.

Punctele critice erau la facultatea de medicină, unde studenții mai vechi, cari aveau încă de dat examene, nu acceptau greva de teama pierderii sesiunii de examene, și facultatea de litere, al cărei corp studențesc în mare majoritate suferea atunci de miopie națională.

La medicină era pumnul de fier al profesorului Iacobovici, pro-

fesor la clinica chirurgicală şi în acelaş timp rector al Universităţii, duşman neîmpăcat al mişcării, om energic şi care a făcut tot posibilul să reprime mişcările studenţeşti.

Ionel Moţa, în executarea serviciului de control al grevei, şi-a ales ca loc de control punctul critic dela Facultatea de medicină. Echipa sa de control, din care făceam şi eu parte, intră în acţiune în prima zi a grevei la orele 7.30, postându-se la intrarea principală a clinicilor Universităţii, aşteptând venirea studenţilor cari n'ar fi vroit să respecte hotărîrea luată.

Stând aci în post am determinat puţinii studenţi, cari nu ştiau de decretarea grevei şi pe acei cari nu voiau s'o respecte, să nu participe la cursuri. După un timp vine şi rectorul prof. dr. Iacobovici. Ionel Moţa, cu înfăţişarea lui de copil, dar cu hotărîrea de bărbat, îl întâmpină spunându-i: „D-le rector, noi am decretat greva generală ca act demonstrativ, că nu suntem ascultaţi în cererile noastre juste. Vă aducem la cunoştinţă acest fapt, cerându-vă să nu ţineţi curs, căci o să-l împiedecăm".

Rectorul, făcându-se de mânie mai roşu de cum era, îl întreabă: „Cine eşti d ta? Să te legitimezi împreună cu însoţitorii d-tale!" Legitimându-ne, şi-a notat numele nostru, pe urmă a zis: „Voiu ţine curs". Ionel Moţa i-a răspuns: „Asta nu!" Şi curs nu s'a ţinut.

Greva a reuşit la perfecţie, aşa cum au dorit-o cei ce au hotărît-o, Ionel Moţa lucrând şi practic pentru aplicarea ei.

La 5 Maiu 1923 s'au luat primele măsuri contra studenţilor crezuţi agitatori periculoşi în mişcarea studenţească. Şapte studenţi suntem eliminaţi dela Universitatea din Cluj, în frunte cu Ionel Moţa. Dintre cei eliminaţi, cari am fost găsiţi de poliţie la locuinţe, am fost arestaţi şi duşi cu excorta la domiciliu. Ionel Moţa, neputând fi găsit, conduce greva încă vreo 3 zile şi ca urmare a reuşitei ei guvernul a închis Universităţile.

*

Contactul personal mai strâns cu Ionel Moţa îl pierd până în anul 1928—1929, când ne găsim la Sibiu exercitându-ne profesiunea de advocaţi. Ne-a bucurat întâlnirea, dar în acelaş timp am simţit durerea că mulţi din vechii luptători (aş putea spune toţi) au părăsit credinţele vechi, activând în diferite partide politice şi în deosebi în partidul poporului, cu toate că şi acesta în alegerile din 1926, ne-a făcut să gustăm închisorile.

Gândul ce ne frământa era să strângem rândurile foştilor luptători dela Universitatea din Cluj şi să acţionăm într'un mod oarecare.

Ionel Moţa, în modestia lui, nici nu spera să regrupeze pe vechii luptători deadreptul în mişcarea legionară. S'ar fi mulţumit ca odată regruparea făcută, să fie pregătiţi în noua credinţă, pe care dacă vor înţelege-o, s'o adopte şi să intre în rândurile luptătorilor. Las loc gândului său aşa cum reiese din scrisorile pe care mi le-a trimis în Decembrie 1929:

„In chestiunea organizării noastre, de acord cu ce spui tu, mă gândesc că tot ideea lui Pascu e cea mai bună: E nevoie de o publicaţie pentru a pulsa viaţa organizării, cu atât mai mult cu cât deocamdată cel puţin, toată activitatea organizaţiei se mărgineşte la propagandă, pregătire.

Acum am intenţia să scot un ziar al meu, pentru clasa intelectuală, care să apară de două ori pe săptămână, apoi în caz de prosperitate să se transforme în ziar cotidian şi poate să se mute apoi chiar într'un oraş mare.

Odată cu ziarul apoi, evident vom putea începe munca de strângere a rândurilor noastre".

Gândul lui Ionel Moţa însă nu se poate realiza. Greutăţile materiale ale începutului profesiunii de advocat la Deva şi împrejurările politice nefavorabile amână realizarea planului.

In 1930 mă adresez din nou lui Ionel Moţa pentru ca să legăm vechile noastre planuri. Iată răspunsul lui:

Cred şi eu din deplina mea convingere că cu toţii, deşi personal justificat de împrejurări, am lăsat până la ultima limită a neglijării, mişcarea şi datoriile noastre de conştiinţă, ca activitate publică. Totodată se remarcă tot mai mult o absenţă a Ardealului în sforţările naţionaliste ale ultimului timp, în comparaţie cu celelalte provincii, ceeace nu este spre onoarea lui.

A face un apel, cum aminteşti tu, neurmat de o imediată activitate de punere în lumină a punctelor noastre de vedere, ar fi foarte riscat, dearece mulţi ar sta poate în rezervă, din cauză că nu vor fi îndestul lămuriţi asupra ţintelor noastre, care într'un simplu apel nu pot fi suficient lămurite. Eu cred că trebuie să pornim deadreptul printr'o publicaţie periodică bilunară, eu având funcţia de prim-redactor.

Apariţia ar fi foarte bine să se facă de Paşti, când lumea e mai liberă, se ia contact mai uşor şi se răspândeşte mai bine, dela primul exemplar. Asupra titlului mai m'aşi gândi. Vă mai gândiţi şi voi. M'am gândit la acesta:

Sevă nouă,

pentru: reforma socială naţionalistă,
ordine şi renaştere morală,
patria românească biruitoare;
contra: politicianismului interesat şi neonest;
internaţionalelor materialiste, moscovită şi bancară;
desagregării morale şi a civilizaţiei creştine;
duşmanilor interni şi externi ai României".

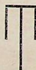
Nu e greu de văzut că gândul lui s'a realizat mai târziu, imprimând revistei „Axa" caracterul şi nota fixată de el în rândurile de mai sus.

In anul 1932, Legiunea ia contact mai intensiv cu Ardealul. Noi pătrundem credinţa sa mistică şi ne înrolăm ca soldaţi luptători. Găsim că nu mai este utilă calea concepută de noi, pe ocolite, ne-ar duce tot acolo unde putem merge direct. S'a ales calea dreaptă şi a fost cea bună.

Ionel Moţa pleacă la Bucureşti, de unde revine în Ardeal, răspândind prin diferite conferinţe ţinute în principalele oraşe, credinţa legionară. Datorită acestor conferinţe, intelectualitatea ardeleană priveşte Legiunea cu alţi ochi şi are o altă înţelegere pentru mişcarea legionară. Prin apariţia revistei „Axa", unde scrisul lui Ionel Moţa este esenţa gândului legionar, se desăvârşeşte şi mai mult opera de prezentare şi înţelegerea a Legiunii în Ardeal.

Jertfa lui supremă a zguduit în adâncurile sufletului pe toţi Românii de bine. Prin această jertfă el şi-a sfinţit opera. Urmează ca noi cei rămaşi s'o realizăm, aşa după cum el a gândit o, a luptat şi a murit pentru ea.

Dr. A. Bidian

România care renaşte

O pagină eroică în numele lui Crist și al Patriei

de IDEA A. CAMOZZI, în rev. La Rondine XIV, 3 (Roma, martie 1937), p 11.

Intreaga Românie retrăieşte în sfârşit o atmosferă eroică. Sângele tânăr şi fierbinte, pe care cei doi Comandanţi legionari *Ion I. Moţa şi Vasile Marin* l-au vărsat peste oropsitul pământ spaniol, a săvârşit minunea: tot poporul român s'a cutremurat şi începe să-şi dea seama de ceeace însemnează această nouă forţă tânără şi puternică, ce va izbuti să creeze România nouă, biruind toate piedicile şi înfrângând toate uneltirile.

De ani de zile, din 1919, Corneliu Zelea Codreanu („Căpitanul" Legionarilor), pe atunci elev de liceu, a început lupta fără de răgaz împotriva comunismului cotropitor, — urmat de partea cea mai aleasă a tineretului român. De atunci a început martiriul moral şi material al acestor tineri însetaţi de adevăr şi dreptate, ce şi-au pus viaţa lor întreagă în serviciul Patriei şi Credinţei. Vinovaţi doar pentrucă voiau să fie români şi creştini, ei au fost prigoniţi în chipul cel mai ruşinos de vrăjmaşii dinăuntru şi din afară, de fraţii lor Români inconştienţi, care călcau până şi legile ţării, numai să-i poată lovi pe aceşti flăcăi îndârjiţi şi entuziaşti, conştienţi încă de timpuriu de sfânta lor misiune. Părea uşor să stârpeşti o mână de tineri „răsturnători ai ordinei publice", — dar cu cât loviturile se făceau mai puternice şi mai dese, cu cât prigoanele deveneau mai semeţe şi mai sistematice, cu atât se întărea rezistenţa asupriţilor, se căleau minunatele lor forţe, se mărea eroica lor voinţă de izbândă.

In 24 Iunie 1927, după lupte şi înfrângeri nenumărate şi totdeauna ruşinoase pentru învingători, — scârbit de sterpele şi mârşavele lupte politice, Corneliu Zelea Codreanu, ferm hotărît să nu adere la niciunul dintre partidele militante, înţelegând că România avea nevoie

nu de programe în van ademenitoare, ci de oameni, de adevărați Români, hotărîți la orice pentru binele Patriei, — înființă „Legiunea Arhanghelul Mihail", ce trebuia să fie nu un partid politic, ci o școală și o palestră pentru tineret, o turnătorie din care, — cristalizându-se virtuțile milenare ale rasei, — să iasă neapărat generația nouă care în sfârșit să creeze România Nouă.

Disciplină severă, cultură adâncă, muncă, altruism, frăție biblică de viață; aceasta-i atmosfera în sânul căreea tinerii legionari și-au format și își formează conștiința personală și națională.

Dintre rândurile „Legiunii", a purces o mână de voluntari către Spania însângerată, nu dintr'un avânt nesocotit, nu dintr'o exaltare de o clipă, ci după o matură chibzuială, cu convingerea precisă, cu conștiința lucidă. Triumful idealurilor cu care se hrănise tinerețea lor cerea o jertfire mai mult, un holocaust: în fața eroicei morți voită eroic, sufletul românesc nu putea rămâne nepăsător, nu mai putea continua să nu simtă că Patria și Credința pururea trebuiesc apărate, cu orice preț, împotriva a tot și a toate. Iar România întreagă a răspuns cu un avânt unanim, spontan, uluitor — chiar și în măreția lui cuminte, — sacrificiului celor doi dintre cei mai buni fii ai ei: *Ionel I. Moța* și *Vasile Marin*.

Tineri amândoi, advocați în drum către un viitor strălucit, și au lăsat casă, familie (aveau soții și copii), Patrie și s'au dus alături de naționaliștii spanioli ca să lupte cu ei într'o frățietate ce înlătură orice distanță și orice deosebire de naționalitate, când era la mijloc comunitatea de simțăminte și de idealuri. Ziarul spaniol „El Nacion", relatând despre marea bătălie din 4 ianuarie din jurul Mahadahondei,[1] povestește cum „Divizia roșie" fu învinsă și literalmente fugărită,— tocmai când părea că e stăpână pe situație, — prin avântul eroic al tânărului voluntar român *Ioan I. Moța* care, văzând că ofițerii căzuseră și se cam zdruncinase moralul trupei, cu un strigăt supraomenesc lua comanda, împrăștiind ordine întro spaniolă amestecată cu franceză, în care se distingeau cuvintele „Spania și Cristos" și avea să moară tocmai în momentul când sărea peste tranșeele sovietice *cucerite*! Căzând, găsea încă puterea de a striga „România, Spania, latinitate, Crist!" (13 ianuarie 1937).

Tot în acelaș timp, în acelaș avânt eroic cădea și *Vasile Marin*, tânărul studios care, cu patru ani în urmă, își luase doctoratul cu o

1. Litera j în limba spaniolă se citește h. Noi am românizat numele Majadahondei, transcriindu-l cu h în loc de j, spre a putea fi pronunțat cum trebuie de cititorii ce îndeobște nu știu spaniolește. (N. trad).

teză substanțială asupra următorului subiect: *Fascismul. Organizarea constituțională a statului corporativ italian. Doctrină. Realizări. Legislație.*

Din tragica zi a morții celor doi eroi până în ziua întoarcerii lor în Patrie, *România adevărată* a trăit zile de doliu și de durere, sufletește unită cu familiile dezolate și cu „Căpitanul" ce avea în Ion Moța unul dintre cei mai credincioși și mai iluminați colaboratori încă din cei dintâi ani ai mișcării legionare.

De îndată ce trenul mortuar trece frontiera, începe Apoteoza. In toate gările unde s'a oprit chiar și numai pentru puține minute, o mulțime respectoasă aștepta, fără să se mai gândească la frig, la zăpadă și la ceasul târziu al nopții. Fiecare „popă" a ținut să-și dea binecuvântarea, fiecare legionar a făcut serviciu impecabil, fiecare inimă a palpitat, fiecare ochiu și-a plâns lacrima lui.

Bucureștii au luat parte în massă la funeraliile solemne: Capitala a fost într'adevăr inima vie și palpitantă a întregii Românii. Nu se poate descrie aici toată desfășurarea ritului, — că a fost cu adevărat un rit, — despre care au vorbit atunci și ziarele italiene și la care au luat parte reprezentanțele diplomatice a șapte state: Spania, Italia, Germania, Japonia, Belgia, Polonia, Portugalia. Pentru prima dată, România a asistat, mișcată și surprinsă, la o manifestare săvârșită în atmosferă legionară, uimind prin disciplina de fier și prin ordinea desăvârșită, obținută în tăcere, cu scurte și puține comenzi. Chiar și durerea aceea adâncă era cumpănită și solemnă, bărbătească și legionară!

Coroanele lui Mussolini și ale lui Hitler, între altele, au arătat Româniеi întregi cât de mult Italia și Germania au luat parte la doliul ei național.

Imi place acum să închеiu cu cuvintele presei oficiale italiene și germane: „România cea nouă s'a situat, cu sacrificiul de sânge al tinerimii sale, pe aceeași linie tradițională a eroismului nostru strămoșesc al poporului român. România și-a fixat, prin jertfa lui *Moța* și *Marin* în Spania, un loc eminent în Europa naționalistă și creștină de mâine. Mai mult decât orice conferință diplomatică sau pact de alianță, comunitatea jertfirii întru Cristos și pentru ideea națională vor fi mâine legătura indistructibilă ce va uni popoarele europene".

Tălmăcire din italienește de
Pimen R. Constantinescu

Amintiri despre Ionel Moța

Era 17 August 1926. Mă aflam în fața comisiunii de admitere în școala de infanterie nr. 1 din București. După ce sunt examinat, președintele comisiei, un colonel, strigă cu voce sonoră și parecă anume să fie auzită de toți cei prezenți acolo. — Să se prezinte Ion I. Moța dela Orăștie. Toate privirile din sală se îndreptară spre locul de examinare. In fața comisiei se prezintă un tânăr cu înfățișare de înger, nu prea înalt, puțin slăbuț și cu niște ochi verzui sclipitori, a cărei privire te pătrundea până în inimă.

—Tu ești vestitul luptător naționalist? întreabă președintele.

—Sunt Ion I. Moța, răspunse modest tânărul. — Puțin cam slăbuț la corp, încât ar fi cazul să-l respingem la vizita medicală, spune medicul examinator.

Președintele adaugă maestos: — Da, este slăbuț la corp, dar mare la suflet, se admite!

Cei cu litera M am terminat cu examinarea și plecăm. Coborîți în curtea școalei, Ionel Moța pleacă în oraș. Il privesc lung din urmă, până dispare. Toate faptele lui citite și auzite până aci, îmi defilează prin minte. Oare aș putea să trăiesc anul acesta în tovărășia lui ?, era întrebarea care mă chinuia. Pela ora 6 d. a. ni se citește rezultatul. Sunt repartizat în dormitorul nr. 3 și spre marea mea bucurie, cu patul alături de cel al lui Ionel Moța.

Trăind un an de zile în școala de ofițeri de rezervă din Dealul Spirei, camarad cu el, am avut ocaziunea să-l cunosc și să fiu martor la o mulțime de acte mărețe, care au scos în evidență măreția și noblețea sufletului său.

*

In dormitorul nr. 3 în care am fost repartizați, erau vreo 40 elevi, în majoritate bucureșteni. In primele seri după ce se suna stingerea, camarazii începeau a se batjocori și a scoate din gura lor lucruri așa de grosolane, încât pe orice om de bun simț il supărau.

Toți vorbeau și făceau gălăgie. Unul singur tăcea. Era Ionel. M'a făcut curios această tăcere a lui și am căutat să-l observ mai de aproape. Aud astfel cum după stingere, Ionel Moța se roagă, și încă așa de fierbinte, încât nu i se auzea nici respirația. Faptul acesta trece repede pe la urechile tuturor camarazilor din dormitor, așa că toți cari erau fără disciplină la gură și fără de teamă de Dumnezeu, se rețin. La mai puțin de o săptămână, în dormitorul n-rul 3, timp de-o jumătate de oră dela stingere, era o liniște mormântală.

Deși nimeni nu-i oprise pe gălăgioși de-a face larmă, totuși auzise fiecare că cineva din dormitor se roagă lui Dumnezeu în acest timp.

Ionel Moța a reușit ca prin rugă și prin blândețea lui să instaleze în locul vorbelor murdare, discuții serioase asupra a o mulțime de probleme. Târziu mi-am dat seama că erau un fel de ședințe de cuib. Prin ele, Ionel a făcut dintr'o mulțime de atei, oameni cu iubire de țară și cu frica lui Dumnezeu, cari mergeau împreună cu el în fiecare Duminică la Sfânta biserică. Nu-mi amintesc ca în decursul acelui an Ionel să fi lipsit în vreo Duminică dela biserică.

*

Intr'una din zile ne aflam cu plotonul la Cotroceni, făcând instrucție. Comandantul plotonului, în pauza ce ni se dase, cheamă la sine pe un elev jidan (Trebue să amintesc că în companie am avut 4 jidani, cu cari Ionel n'a schimbat în decursul anului nicio vorbă). Jidanul scoate o cutie cu țigări fine și-l îmbie pe ofițer, care se servește. Ionel Moța vede totul. Incepe să tremure de necaz și spune tare: „Aceasta este cea mai mare batjocură ce ni s'a putut face Românilor de aici!" Locotenentul aude și-l cheamă la el. Ionel care era foarte disciplinat ca militar, refuză de a se prezenta. Conflictul ia proporții. Ajunge în cele din urmă în urechile conducătorilor școalei, cari il iartă pe Ionel, văzându-i dreptatea.

*

Intre elevii școalei de ofițeri de rezervă din București, eram și câțiva învățători. Pe atunci în baza L. R., învățătorii aveam dreptul ca, după ce am terminat școala, să renunțăm la gradul de ofițer în rezervă, ne mai fiind obligați a ne supune la examen. Dacă însă ne supuneam la un examen și cădeam, trebuia să mai facem la regimentul la care aparțineam, încă un stagiu de 6 luni. De teamă să nu rămână la examen, o parte din învățători au luat hotărîrea să renunțe la gradul de ofițer. Faptul acesta il aduc într'o zi la cunoștința lui Ionel Moța. Auzind, s'a supărat rău și m'a rugat să i strâng pe

toţi şi să-l anunţ. Eu execut şi strâng colegii, fără să le spun de ce.

Parcă îl văd pe Ionel cum apăruse de hotărît în mijlocul nostru. Ne vorbeşte câteva minute cu atâta căldură, arătându-ne cum toţi streinii se îmbulzesc să ajungă conducători ai oştirii noastre, în vreme ce noi, fii de ţărani români, ne sustragem dela o datorie patriotică, şi călcăm prin aceasta obligaţiile faţă de neam. Urmarea este că îi promitem toţi că ne vom prezenta la examen.

Ne-am prezentat şi, spre marea satisfacţie a lui Ionel, am luat toţi examenul.

*

Ionel Moţa a fost un mare iubitor al lui Cristos şi al lucrurilor sfinte şi întreaga lui viaţă s'a rugat şi închinat Lui. Deci să nu mai mire pe nimeni faptul că acest mare mucenic al neamului nostru, atunci când a auzit că pe pământul Spaniei se duce luptă împotriva lui Hristos de către Satana, plecă să apere biserica lui Cristos.—Să afle şi cu această ocaziune toţi duşmanii noştri, că echipa legionară din Spania n'a plecat să facă paradă, ci fiind mânaţi de imboldul sufletului care le dictase acest lucru, aşa cum Ionel Moţa o spune în scrisoarea-testament lăsată părinţilor săi: „Eu aşa am înţeles datoria vieţii mele. Am iubit pe Cristos şi am mers fericit la moarte pentru El". Ionel Moţa nu de formă ci din convingere adâncă ura pe jidani, în cari vedea cel mai mare pericol pentru neamul nostru. Din militar disciplinat cum era, devine nesupus unui ofiţer, care credea el că-şi necinsteşte neamul, atunci când se împrieteneşte cu un jidan.

Pe un altul decât Moţa, nu l-ar fi interesat dacă nişte învăţători renunţă la gradul de ofiţer. El a înţeles însă că la mijloc este o adâncă lipsă în educaţia lor naţională. De aceea nu şi-a dat odihnă sufletului, până nu ne-a adus pe toţi la adevărata cale.

Luna lui Iulie 1927 mă desparte de Ionel. Intr'una din zilele lui Octombrie ale anului următor, am fericirea să-l văd făcându-mi o vizită acasă. Imi spune că face advocatură la Sibiu. Cât timp a stat aici, l-am cercetat mereu. Locuia într'o casă din strada Sării. Locuinţa, traiul şi îmbrăcămintea lui erau de-o simplitate care te uimea. Il găseam veşnic muncind şi de multe ori lipsit.

Tot în acest Sibiu, în care l-am văzut pe Ionel, mi-a fost dat să aud trista veste a morţii sale în Spania. Două lacrimi mari, urmate de altele mai, mărunte, mi-au umplut ochii. Rezemat de zidul unei clădiri, stăteam năuc şi nu ştiam ce să mai cred. In urmă mi-am zis, ca unul care l-am cunoscut: Ionel s'a dus la moarte sigură împreună cu tovarăşii lui, ştiind că prin jertfa morţii lor, va învia Neamul Românesc...

Gheorghe Micu

Privind portretele lui Moţa şi Marin

Îl văd în ochii tăi adânci, o, Moța,
Măretul vis ce-l legănai în suflet;
Il văd, Marin, în arzătoarea-ți față
Mărețul chin ce te rodea în suflet.
Sunt flacări vii, nu chipuri, ale voastre;
Lumini, nu-s ochi acei ce scânteiază
Sub limpedea și gânditoarea frunte.

Eroi ai Ginții Noastre, slavă, slavă,
Fii ai lui Scèvola, Horațiu Cocles,
Ai lui Catone, Marius și Cezar!
Spre Voi, ce v'ați lăsat în pragul casei
Copiii cu mânuța'n van întinsă,
Tovarășa de viață și căminul;
Spre Voi, ce-ați alergat în țara unde
Se moare'n luptă spre triumful unei
Idei sublime, când înaltul strigăt
Al fraților vă invoca departe;
Spre Voi, ce veseli, la Mahadahonda
Vărsat-ați sângele și'n clipa jertfei
Pe loc țâșni Altar din flori de purpură;
Spre tine, Moța, și Marin, spre tine,
Mi'ndrept și eu cuvântul „slavă, slavă!",
Imi plec și eu îndureratu-mi suflet.

Cu moartea, voi eterni vă renăscurăți
Și nu Români, ci fii eroici pururi
Ai Lumii'ntregi, cât Soarele lui Crist
Curat va străluci pe Bolta sfântă.

Guardando i ritratti di Motza e Marin
de ARTURO DI VITA

Versiune în forma originalului
de PIMEN CONSTANTINESCU

Î N S E M N Ă R I

„Prezent".— Este titlul unei broşuri care reproduce în facsimile două articole scrise pentru gazeta „Libertatea" de către Ion Moţa în 3 Decembrie 1936, la Lisabona. Ambele articole sunt intitulate „Prezent" şi au ca motto două versuri dintr'un cântec legionar:

„Cei ce-au căzut ucişi de gloanţele duşmane
Păşesc în drum cu cei ce au rămas"...

Reproducem articolul întâi, în care se oglindeşte credinţa care a iluminat jertfa lui Ion Moţa şi Vasile Marin:

„Iubiţi camarazi legionari şi cetitori ai Libertăţii, Dumnezeu a vrut ca să mă numere şi pe mine — poate şi pe alţi camarazi ai mei, legionari români ai Căpitanului — printre fericiţii luptători căzuţi în Spania pentru apărarea Crucii. Iată, spun că sunt „fericiţi" aceşti luptători — deşi mulţi dintre noi lăsăm în urma noastră copii, soţii, fiinţe dragi şi fără alt sprijin decât noi — de oarece nu e fericit cu adevărat decât omul care trece astfel prin viaţa pământească încât se poate nădăjdui în mântuirea sufletului său. Iar cei pe cari Dumnezeu ne-a ales şi ne-a primit să-I fim apărători cu preţul sângelui şi vieţii noastre, aceştia putem avea o puternică nădejde de mântuire a sufletului, cu toate păcatele noastre de până acum.

Nicio putere, nicio dragoste nu este deasupra Neamului, nu se poate împlini decât în Neamul său, afară doar de puterea lui Cristos, de dragostea pentru El Cristos este acelaş şi în Spania şi în România. Când o oaste diavolească se ridică pentru a izgoni pe Cristos din lume, când în faţa luminoasă a Mântuitorului se trage cu baioneta şi mitraliera, atunci toţi oamenii, din orice neam ar fi, trebuie să sară în ajutorul Crucii. Cu atât mai mult cu cât cei cari lucrează acum la dărâmarea creştinismului în Spania, nu se mulţumesc cu nenorocirea acestei ţări, ci vor ataca mâine aşezarea creştinească şi românească a tuturor ţărilor, aşa dar şi a României noastre.

Dar dacă dragostea de Cristos, puterea lui Cristos? am spus că este deasupra Neamului, putând să ne aducă pe noi Românii să luptăm pentru Cruce pe pământul străin al Spaniei alături de Spanioli, de Nemţi şi de Italieni — aceasta nu însemnează că puterea creştinătăţii şi dragostea de Cristos ne scot din Neamul nostru, ne înstrăinează de el.Căci Neamul nostru nu poate trăi fără credinţa noastră creştină.

Apărând creştinătatea chiar pe pământ străin, noi apărăm o putere care e isvor de puteri neamului nostru, iar ascultând de îndemnul dragostei de Cruce noi ne supunem, aici în Spania, dragostei pentru Neamul nostru românesc.

Aşadar noi luptăm, noi cădem aici, pentru apărarea legii noastre strămoşeşti, pentru fericirea neamului nostru românesc, pentru învierea lui prin lupta legiunii, prin noua zidire pe care i-o aduce Căpitanul. Fapta noastră e o piatră de unghiu a acestei noui zidiri legionare româneşti, zidire care urmând voinţa sorţii care aşa a fost încă depe vremurile de legendă ale Meşterului Manole — a cerut îngroparea noastră în temeliile pe care, de-acum, veacurile nu le vor mai putea dărâma.

Iată pentruce m'am despărţit acum şi eu de cei scumpi mie, de ce nu voiu mai fi printre voi trupeşte, iubiţi camarazi şi cetitori ai „Libertăţii".

Dar un cântec legionar spune atât de frumos:

„Cei ce-au căzut ucişi de gloanţele duşmane
„Păşesc în rând cu cei ce au rămas.

Deasemenea legionarii ştiu bine că atunci când, la adunarea frontului legionar, se face apelul „morţilor", adică strigarea luptătorilor morţi în luptă, — toţi legionarii răspund, cu putere credinţă, în locul celui ce nu mai are glas:

Prezent!

Adică cel plecat şi chemat acum la apel, nu este cu adevărat plecat dintre cei rămaşi în viaţă, ci el este prezent, este viu în sufletele tuturor.

Răspund şi eu astăzi, prin această dragă gazetă a mea, celor cari m'au iubit şi cari se indurerează de plecarea mea trupească dintre ei.

Prezent!

Sunt cu voi, sufletul nu v'a părăsit.

Şi iată, ca să vă dau dovada, că vă fac poate bucuria rămânerii mele printre voi, am scris, în zilele de luptă trăite de noi pe pământul spaniol, mai multe răvaşe către voi, iubiţii mei camarazi şi cetitori ai „Libertăţii". Am scris destul ca să aveţi de-acum-înainte, în fiecare săptămână, vreme de mai mulţi ani, în paginile acestei „Libertăţi" dragi mie şi vouă, câteva rânduri de-ale mele, prin cari voiu poposi în sufletele şi gândurile voastre. Ca să mă aveţi astfel şi mai mult alături de voi, dacă acest sfat cu mine v'a fost drag.

Eu păşesc aşadar mai departe în rând cu voi cei cari aţi rămas. In fiecare săptămână „Libertatea" mă va aduce alături de voi, pentru a vă vorbi şi despre lucruri mai mici şi despre altele mai mari, pentru a vă povesti crâmpee din luptele noastre, dar mai ales pentru a vă cere ceea ce noi am avut în cea mai mare măsură şi aşteptăm dela voi în măsură şi mai mare:

Dragoste şi credinţă deplină în Căpitan şi în Legiunea Lui, în Legiunea noastră.

Lisabona (Portugalia), la 3 Decembrie 1936, în ziua plecării noastre pe pământul spaniol.

Lumea interesului şi sensul jertfei. *A fremătat o ţară întreagă şi într'o lună de sfârşit de iarnă, acum şase luni, oamenii veacului de azi şi-au oprit o clipă huzurul şi nepăsarea şi-au ascultat ciudatele sgomote care frământă adâncurile neînţelese. Ca printr'o minune duhul Domnului, purtat pe aripi de Arhanghel, a topit toată*

zgura lăsată în sufletul românesc de „veacul acesta cu politica și vrajba lui".

Au fost puțini aceia care, plămădiți din aluatul sângelui și al credinței noastre, să-și fi putut reține o lacrimă și să fi rămas indiferenți la moartea lui Ion Moța și Vasile Marin. Chiar și Iudeii și presa lor, care nu ne-au cruțat de a ne profana tot ce avem mai scump, acum au păstrat o atitudine de rezervă și retrăgându-se după gratii, nu s'au încumentat să-și spună punctul lor de vedere.

Ceeace n'au îndrăznit Iudeii, au îndrăznit uneltele lor, oameni în sufletele cărora otrava iudaică, introdusă între creștini de sute de ani, a putut să-i pervertească într'atât încât au fost capabili să profaneze memoria acestor mucenici și să arunce cu noroiul sufletului de politician în jertfa lor.

O generație întreagă s'a cutremurat când a văzut că, în Ardealul jertfelor de veacuri pentru neam, în Ardealul „Libertății" și al temnițelor Părintelui Moța, în Ardealul lui Ionel Moța și al mamei lui Vasile Marin, s'au găsit suflete putrede de politicieni, care au deschis seria insultelor la adresa celor doi mucenici.

A început cu un fost ajutor de ministru, care, depe comoara strânsă din munții sărăciei românești și din clocotul urii neputincioase, în credința celor căzuți pentru cruce a văzut o rătăcire și în lupta lor o crimă.

Din acelaș clan politic s'a mai ridicat un tânăr care a taxat jertfa lui Moța de inutilă, încercând să dovedească aceasta cu argumente și date furnizate de presa iudaică asupra războiului spaniol. Triunghiul a fost complectat de un fost director ministerial, de două ori dezertor în timpul războiului. Mai târziu au mai îndrăznit și alții care supralicitau favoruri dela evrei.

Nici preoțimea n'a fost scutită de elemente care au înțeles din această jertfă atât cât și prietenii lor de club. Aceștia tot politicieni, însă în reverendă, au refuzat ca la cererea credincioșilor să servească o rugăciune pentru odihna sufletelor celor doi morți. Unii ortodocși au motivat că Moța și Marin au murit pentru apărarea bisericii catolice, unii greco-catolici au motivat refuzul lor că Moța și Marin fiind ortodocși, canoanele îi opresc să se roage pentru ei.

Oamenii aceștia au plecat să lupte acolo „unde se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos", pentru a apăra creștinătatea în Spania latină și catolică. Peste canoane, preotul romano-catolic de pe front a plâns, s'a rugat și a binecuvântat această jertfă sfântă și tu preot din neamul meu îți scuzi prin canoane resentimentele dela club! Domnii ăștia nu sunt preoți, ei nu pot vorbi nici în numele bisericii ortodoxe, nici numele în bisericii greco-catolice. Dumnealor sunt politicieni pe măsura fostului ajutor de ministru.

Interesant de reținut e faptul că în această horă au intrat și ungurii dela Budapesta. Aceștia din urmă, văzând lăudată vitejia românească în presa din țările cu regim naționalist, din gelozie și din frica de a nu fi părăsiți de așa zișii aliați ai lor, au reprodus în lumea întreagă toate calomniile despre mișcarea legionară, debitate de politicienii și jidanii din România. De atunci în toate ocaziile găsim cea mai perfectă armonie în părerile despre această mișcare între: jidani, politicienii români și ungurii dela Budapesta.

Lumea aceasta a interesului și a bunului trai nu pricepe sensul jertfei dela Majadahonda. De o parte e reaua credință, de altă parte e structura sufletului lor. Ei caută să-i dea acestei jertfe tot soiul de interpretări, cu condiția numai de a pune în umbră mișcarea legionară și îndeosebi pe conducătorul ei. Nu vor putea pricepe nimic din semnificațiile faptelor și jertfelor legionare, până când acestea vor fi măsurate cu etalonul sufletului politicianist.

Nene Ionel și Vasile, ăștia cu D-voastră n'ar mai avea nimic. Ei au ce au cu mișcarea pentru care v'ați găsit rost în lumea asta, și pentru credința căreia ați trecut în cealaltă. Temeliile ei vor să le isbească și fiindcă acestea sunt peste puterile lor, căci D-voastră v'ați zidit in ele, — stropesc din când în când pereții cu ce au în sufletul lor. Dar nici aceasta nu ține mult, fiindcă vine ploaia lui Dumnezeu și spală toate murdăriile, iar voi străluciți în creștet de istorie.

Poporul nostru în marea lui majoritate v'a înțeles jertfa în adevărata ei lumină și astfel sămânța acestei jertfe a rodit în sufletul neamului și va rodi în veci! *Vasile Pascu*

Intre «Libertatea» Părintelui Moța și «Libertatea» lui Ionel Moța. — Când se va scrie o carte despre sufletul românesc din Ardealul dinainte de războiu, va trebui să se dea loc de frunte foilor dela Orăștie, scrise de însuflețirea, curajul și dragostea de neam a Părintelui Moța. Cred că alături de cărțile bisericești — vechi, îngălbenite de vremuri, mare parte scrise în cirilice — foile dela Orăștie erau un adevărat tezaur în casa Românilor ardeleni. Preot dela sate sau intelectual din oraș, învățător și țăran deopotrivă, primeau și păstrau cu sfințenie foile scrise cu inimă și cu pricepere. Am găsit în satul meu și nu în apropierea Orăștiei, ci la 400 km de Orăștie, în altă parte a Ardealului, în mai multe case (la un învățător, la o țărancă bătrână, la un fecior care de-abia se'nsurase in ajunul declarării războiului), colecția Libertății și mai ales a „Foii interesante" sau a „Bobârnacului". Câți copii, din aceia cari mai târziu aveau să devină conducătorii neamului, nu și-au însenina copilăria frunzărind „Foaia interesantă" și „Bobârnacul" în serile de iarnă la gura focului sau în Duminicile horelor și șezătorilor strămoșești! Reînvierea acestor momente și sublinierea însemnătății foilor dela Orăștie vor forma o admirabilă pagină din trecutul Ardealului, pagină în care Părintele Moța va fi pus alături de Coresi și Simion Ștefan.

Când — îngrijat de rătăcirea țăranului nostru și de lipsa de informație cinstită din partea gazetelor, — Ionel Moța, fiul patriarhului din Orăștie, a luat conducerea Libertății, de astădată legionare, — a avut de încercat o mare amărăciune. Țăranii de azi nu mai cunoșteau foile părinților lor, cei mai bătrâni parcă uitaseră de ele, țăranii de azi nu mai erau cei cărora se adresase Moța tatăl. Ii stricase po-

litica. Un țăran, în casa căruia găsisem Libertatea și Foaia interesantă, colecția legată în tablii tari, azi a acceptat noua Libertate aproape în silă. Politica și politicienii, timp de 17 ani, îi roaseră sufletul, îl înrăiseră. Ionel Moța însă nu s'a dat bătut. Foaia condusă de el s'a impus încet încet; și-a regrupat parte din vechii cetitori și a câștigat mai ales cetitori noi, tineri, și azi—căci și azi tot Ionel Moța e directorul ei,—încearcă cu succes să redevină ceeace a fost înainte de războiu: flacără sfântă a adevăratului naționalism. *Ax. C.*

Ionel Moța și Complotul studențesc din 1923 — Răsfoiesc cu pietate „Libertatea" din 1923 (n-rul din 18 Oct.) Pe mai bine de 3 pagini se anunța: „Sguduitoarea știre dela București: șapte tineri universitari români arestați. Ei pregăteau lovituri contra capilor evreimii, de frica căreia guvernul prigonește pe studenți, și contra acelora dintre bărbații politici sus puși — cari stau in slujba evreimii". Era vorba de complotul studențesc, când au fost arestați Corneliu Codreanu, Ion Moța, Corneliu Georgescu, Tudose Popescu, Radu Mironovici, Vernichescu și Dragoș.

Poporului căreia se adresa gazeta și care-i din fire potrivnic violențelor, redactorul îi făcea un istoric al mișcărilor studențești cari au dus la acea hotărîre grozavă, recomandând înțelegător: „Să privim în sufletul acestor tineri!" Arată apoi declarațiile studenților, la ancheta instrucției. Dela început anchetatorii au văzut în Ionel Moța un fruntaș al mișcării și al complotului și au încercat să stoarcă dela el mărturisiri pe placul guvernului. Evident că s'au lovit nu numai de hotărîrea eroică și curajul de-a spune adevărul, dar au cunoscut atunci ascuțișurile inteligenții și flacăra sfântă a naționalismului lui Ionel Moța. Să lăsăm să ne vorbească Libertatea:— Dar, d-le Moța, a întrerupt aici d-l judecător Radoveanu, tatăl d-tale a fost închis de repețite ori în temniță, de unguri, pentru lupta sa națională, totuși dânsul n'a pus mâna pe revolver întru apărarea dreptății sale!

—A trăit între alte împrejurări, în alte vremuri, cu alte vederi, a răspuns Moța-Fiul. A pune mâna pe armă, de ce adică ar fi îndată așa de osândit? Dacă, d-le judecător, azi dă năvală la hotar o armată de dușmani din afară, mă mânați să-i împușc. Și cu cât i-oi împușca mai bine, îmi veți coperi mai tare pieptul cu decorații. Iar acum numai mă gândesc să ridic mâna împotriva dușmanului dinlăuntru, și mă aruncați în temniță!

—Acela e războiu după lege, acesta nu, — răspunse judele.

—Prejudiciu, d-le judecător, e numai prejudiciu! Dușmanul din afară ce-mi face? Vrea să-mi răpească bunul meu și dreptul meu din țara mea, din casa mea. *Dușmanul din lăuntru face acelaș lucru*, dar stând liniștit în scaune moi, aici între noi, și chiar scutit de noi, — și răpește zi de zi bunul și dreptul neamului nostru în casa lui. Și împotriva lui de-mi ridic brațul, e îndată o crimă!"...

Am arătat în cele de mai sus cât se poate de adevărat ținuta acestor tineri și felul lor de gândire și chiar simțămintele lor. Judece-i apoi fiecare după inima sa.

Războiul cu dușmanul din afară l-au sfârșit cu bine. Războiul cu dușmanul dinlăuntru are să urmeze! Acești tineri sunt înainte vestitorii lui! *Ax. C.*

«Au jurat pe obuze din tranșeele dela Mărășești și pe iarba crescută din sângele eroilor în acele șanțuri».—Tot din Libertatea din 1923: „Intr'o zi ne-am trezit cu el (Ionel) — scrie tatăl său — venit din Moldova și având geamantanul său mic de mână, plin de fiare ruginite. Ne-a dus și ni le-a arătat cu evlavie: „Uite, mamă, asta-i obuz din tranșeele dela Mărășești, asta e jumătate dintr'o cască pe care a purtat-o oarecare erou și ceva șrapnelă i-a crăpat-o în două cu capul lui cu tot; asta e granată de mână, descărcată, — iar asta, uite mamă, e *iarba crescută acolo în tranșee, hrănită cu sânge de eroi!* Mi-am luat-o ca talisman și o port la mine să mă păzească de rău! Și-i străluceau ochii vorbind de acele relicve culese din locuri sfințite de eroii neamului!"

Pe aceste lucruri se vede că-și făcuseră și jurământul lor, pe relicve dela Mărășești și pe iarbă crescută din sânge de eroi... *Ax. C.*

IONEL MOȚA ȘI SIBIUL

Sibiul nu era pentru Ionel Moța un oraș ca toate celelalte. Dac'ar fi să încercăm stabilirea unei ierarhii în simpatiile lui, Sibiul ar ocupa loc de frunte. După Orăștia părinților și a copilăriei, după Clujul primilor ani de universitate, după Iașul luptelor studențești, întâiu e locul Sibiului. Numai apoi vine rândul Capitalei deplinei maturități, a închisorilor cu suferințe, dar și cu popasuri sub icoana Arhanghelului Mihail, Bucureștiul în care profesează advocatura și stă mână dreaptă Căpitanului făuritor de Lume Nouă. Sibiul e orașul primelor clase de liceu — și cine poate uita primii ani de liceu? — e orașul în care face primii pași în meserie: e 8 luni advocat stagiar; Sibiul adăpostește prieteni, vechi tovarăși de luptă, cărora le-a făcut dovada prețuirii lui, dându-le în grijă tipărirea „Craniilor de lemn".

El a păstrat totdeauna o strânsă și caldă prietenie Sibiului. E natural deci ca în numărul acesta al revistei, închinat jertfei dela Majadahonda să ne oprim mai mult asupra lui Ionel Moța (lucru pe care alții îl vor face cu Vasile Marin, acolo pe unde a trăit el).

Școlar

Ionel Moța a făcut primele trei clase secundare la liceul unguresc din Sibiu (cl. I în 1912 | 13; cl. II în 1913 | 14 și cl. III în 1914 | 15). A fost printre elevii cei mai buni ai clasei, distingându-se printr'o purtare exemplară. Și nu era ușor lucru ca un român să fie elev bun în școală ungurească, în vremea când stăpânirea nu permitea nici să pronunți sau să-ți scrii numele așa cum l ai moște-

nit dela moşi-strămoşi. [1]) In 1915, după izbucnirea războiului, I. Moţa trece în Bucureşti, unde-şi continuă şcoala secundară până în 1916, când ia din nou drumul pribegiei în Moldova.

E locul să semnalăm aici o calitate a lui, pe care numai oamenii de rea credinţă nu vor s'o recunoască.

Ionel Moţa a fost un element distins în şcoală: la liceu, la Universitate şi la studiile speciale. Se obiecta mişcărilor studenţeşti şi se obiectează şi azi mişcării legionare că e condusă de întârziaţi la carte sau rătăciţi prin şcoală. Nu e aici locul să raspundem acestei calomnii, care se izbeşte în primul rând de jertfa lui Moţa şi Marin, două din cele mai preţioase vlăstare ale neamului acestuia, doi tineri cari s'au ridicat pe scara culturii minţii şi a sufletului, la cel mai înalt grad posibil.

Şi amintim doar, că fruntaşul „răsmeriţilor" studenţeşti de pe vremuri şi conducătorul tineretului scos în afară de lege, a fost în timpul şcolii un element distins, serios, de o cultură şi o nobleţă sufletească rară; totdeauna primul dintre semenii săi, cel mai înzestrat tânăr din generaţia lui.

Stagiar

Revine în Sibiu în Iunie 1928, când lucrează ca advocat stagiar în biroul d-lui dr. I. Borcia, decanul baroului Sibiu. Timpuri grele pentru mişcare, greutăţi de tot felul apasă pe umerii tânărului advocat. Ionel Moţa, izolat de restul lumii, singur cu amintirile trecutului şi cu gândurile la un viitor mai bun, îşi vede de slujbă cu o rară conştiinciozitate. Decanul baroului şi colegii nu găsesc destule superlative când îţi vorbesc despre el. De o bunătate fără seamăn, de o inteligenţă sclipitoare, modest, cinstit, serios şi foarte bun camarad, Ionel Moţa a lăsat numai impresii bune. Locuia într'o cameră mică, la o mansardă în str. Sării. Mansardă, e o vorbă galantă pentru cămăruţa construită în podul casei şi mobilată sumar cu un pat, o masă, scaun şi dulap.

O notă, pentru modestia şi simplitatea în trai a lui I. Moţa într'o vreme când colegii lui, între cari — durere! — câţi tovarăşi de luptă naţională, ocupau posturi înalte în ministere şi administraţie sau se alegeau deputaţi pe listele partidelor democratice!

In Ianuarie 1929, I. Moţa pleacă la Deva, unde-şi deschide birou advocaţial.

Intre prieteni

Il mai lega pe Ionel Moţa de Sibiu şi prietenia cu un fost coleg de universitate şi camarad în luptele studenţeşti la Cluj. Prietenia lor era cu totul aparte. Se regăseau, după anii de frământări, iarăşi cot la cot în acelaş front, sub steagurile Căpitanului Şi duioşia

[1]) In arhiva liceului Ionel Moţa e trecut *Mota Ianos*, fie pentrucă direcţiunea nu admitea să scrie Moţa — dar mite Ioan! — fie pentrucă probabil tipografia nici nu avea litere româneşti.

regăsirii era un sentiment rar, tot mai rar încercat. Din miile de studenţi pe care-i trezise şi-i condusese la Cluj şi la Iaşi, mai avea în jurul lui vreo câţiva. De aceea venea cu drag la Sibiu. Aici între prieteni, povestea ca la gura sobei. Se elibera parcă de platoşa pe care o purta zilnic în luptă, platoşa Comandantului şi a rolului mare şi greu pe care-l avea în Legiune. Redevenea prietenul, studentul, copilul Ionel, de pe vremuri. Faţa lui era veselă, surâzătoare, mai senină ca oricând. Plin de delicată atenţie pentru toţi cei din jurul său, se simţea bine aici. Se simţea între prieteni şi sinceri admiratori. Această sinceritate pe care o bănuia în jurul său, dădea clipelor când sta între noi o duioşie pe care nu ştiu s'o fi întâlnit intr'altă parte.

E greu să prindă cineva sub condeiu întreaga personalitate a lui Ionel Moţa. Dar din momentele petrecute în jurul lui rămân impresii şi amintiri care nu se pot uita. Cu cât trece timpul, tot mai mult se reliefează noi şi noi aspecte ale personalităţii lui. Amintesc doar câteva, cât îmi îngăduie spaţiul.

Cât de atent, de delicat, de fin ştia să fie Ionel Moţa cu cei din jurul său! Un om mare, în definitiv! Atât de mare cât poate să fie un om în generaţia lui şi când soarta nu i-a dat încă toate prilejurile de-a se realiza în totul. Niciodată n'am crezut că superioritatea unui om se poate acorda aşa de perfect cu modestia şi bunul simţ. Oricâţi am fi fost în jurul lui, avea pentru toţi o atenţie, o vorbă bună. Sunt mişcătoare rândurile pe care le scria dedicaţie pe „Cranii de lemn", unor camarazi: „Lui A. B., preţiosului camarad şi bunului prieten, căruia i se datoreşte apariţia acestei cărţi, în semn de mulţumire; cât şi în semn de felicitare pentru a fi fost printre primii Ardeleni cari au simţit şi au înţeles, că — împotriva adversităţii şi a condamnării unei lumi întregi — linia de onoare a Ardealului eroic, îi dictează alăturarea de oastea Căpitanului". Sau: „Camaradului şi prietenului V. P., colaboratorul meu la apariţia acestei cărţi, căruia îi datoresc impecabila ei prezentare, în semn de mulţumire şi ca mărturie a dorinţei mele, ca fiecare legionar al nostru să ajungă a avea credinţa, puterea de muncă şi dârzenia combativă a camaradului V. P."

*

Ce frumos ne vorbea Ionel Moţa despre Căpitan! Câtă încredere, câtă admiraţie şi supunere arăta el Căpitanului! Cine l-a cunoscut mai de aproape, ştie câtă condescendenţă, respect, disciplină şi supunere arăta şefului său. Ce admirabilă această atitudine la un om de talia lui Moţa! Ce impresionantă, cât de educativă pentru tinerii şi bătrânii din Legiune! Cât creştea Ionel Moţa în faţa noastră prin această atitudine şi cât creştea Căpitanul în faţa lumii prin supunerea şi respectul total şi sincer, pe care i le acorda Ionel Moţa! E aici un capitol de cea mai mare însemnătate pentru istoria Legiunii.

Conferinţele lui Ionel Moţa la Sibiu

Era advocat în Bucureşti şi proaspăt doctor în drept dela Gre-

noble, când prietenii îl aduc în Sibiu, unde în Sala Prefecturii vorbeşte despre Naționalism şi democrație. (Pe vremea aceea I. Moța putea vorbi în Sala Prefecturii!) E prea mult de atunci ca să mai pot face un rezumat al conferinței. Sunt totuşi, în toate împrejurările vieții, impresii puternice, a căror lumină se păstrează neştearsă toată viața. Imi amintesc de emoția cu care am ascultat începutul conferinței: tremuram toți prietenii, de grija de-a face o conferință bună în fața publicului sibian, pretențios, care deşi nu era aşa de numeros şi... select ca la conferințele aşilor Astrei, era totuşi un public distins. Sărmanii de noi! Scăpasem din vedere o clipă că Ionel Moța era laureatul dela Grenoble şi fostul preşedinte al Centrului studențesc din Cluj! Numai când am recitit scrisul lui adunat în „Cranii de lemn", mi am dat seama de ridicolul temerilor noastre: Ionel Moța scria în primii ani de studenție cu aceeaşi vigoare sufletească, cu aceeaşi bogăție de idei, originalitate de concepție şi acelaş condeiu sigur, cu care a scris până în zilele din urmă. In care timp — noi, majoritatea bieților lui colegi — nu reuşiserăm să ne formăm o... caligrafie stabilă, necum să ştim compune un articol, o conferință, sau să aducem o ideie nouă în discuție.

La prima lui conferință în Sibiu, Ionel Moța *a impus;* ne a impus nouă celor cari îl cunoşteam şi a impus celor ce atunci îl vedeau prima dată.

Mai persistă în amintirea mea încă o impresie puternică: era prima dată când auzeam pe cineva criticând ideologia revoluției franceze: izvorul democrației. Această ideologie — spunea Moța — consideră pe indivizi egali, ca nişte cuburi identice; massele, societatea reprezentând pentru ea, numere, voturi. Nu o interesează individul, sufletul, personalitatea, nu o interesează, prin urmare, nici națiunea: singura realitate pe care se pot sprijini popoarele.

Tot atunci am auzit primul atac deschis şi motivat în contra Ligii Națiunilor, această falsă şi şubredă creație care străbătuse până în manualele de şcoală primară.

*

Dacă la prima lui conferință I. Moța a *impus* publicului sibian, când a vorbit în 1936 — adus de studenții teologi — a *impresionat* adânc, a răscolit sufletele, a stors lacrimi, a *fascinat* o sală arhiplină. Vorbea pentru crearea „unui alt suflet românesc". Atunci s'a ridicat Ionel Moța, în sufletele noastre, pe cel mai înalt piedestal pe care-l poate ocupa un muritor în sufletele semenilor săi. De ce n'am mărturisi-o: am simțit clătinându-se toți idolii noştri din trecut — cei cari mai aveau! — i-am văzut pe aceştia aşezați în locul lor modest alături de locul pe care-l ocupa de acum încolo, Ionel Moța. Oricât s'ar părea de curios acest lucru, acesta e adevărul. Căci n'a fost o conferință! A fost cuvântul unui profet, al unui inspirat; un trimis de Dumnezeu parcă, prin glasul căruia vorbeau toate virtuțile strămoşeşti ale neamului, toată nădejdea, toată credința pe care a acumulat-o noua generație, în numele căreia era cel mai chemat să vorbească. Venise să judece cu fulgere greşelile Românilor cari se mândreau că au făcut România mare, şi să afirme cu toată puterea lui tinerească, dreptul generației dela 1922, la conducerea acestui neam:

„Generația care ne-a dat România Mare — *generație istorică* prin această mare faptă a ei — a avut şi greşeli: nu s'a ridicat până la un ideal național integral, n'a făcut unificarea sufletească a Românilor de bine. S'au fărâmițat în partide de exploatare a țării. Pe Românii de azi nu-i despart concepțiile de filozofie politică sau credințele. Un singur lucru îi desparte: *venalitatea.* Românul partidelor e gata totdeauna să se vândă: „Dacă nu ar avea cine să-l cumpere, ar plăti cu bani pe orice strein numai să fie cumpărat". A transformat instinctele în scop unic al vieții.

Noi nu suntem utopişti să credem în realizarea unei naturi paradisiace a oamenilor, când toți vor fi egali, toți vor fi buni: aceasta e moneda pe care o bate francmasoneria . Noi recunoaştem că suntem într'o măsură sclavii instinctelor, dar ele trebuiesc înfrânate, reduse la rolul lor de *mijloace, scopul* fiind mult superior: apropierea de perfecțiunea pe care i-a acordat o Dumnezeu omului. Cauzele venalității şi stăpânirii instinctelor sunt multe. In vechiul regat, peste o boerime băştinaşă sănătoasă, s'a suprapus fanariotismul cu toată conrupția, cu toată venalitatea şi stricăciunea lui. Românii s'au molipsit. Adăugați proasta şi exagerata interpretare a ideilor liberale răspândite de revoluția franceză...

Românii de bine aşteptau salvarea dela Ardealul sănătos. Acest Ardeal nu s'a putut ridica până la o înaltă înțelegere spirituală a evenimentelor cari au precedat şi urmat Unirea. Ardelenii cari lipsiseră dela Rovine, Baia şi Podul Inalt, trebuiau să-şi dea tributul. In loc de aceasta, ei au lipsit dela încoronarea primului rege al României visate de veacuri. La Alba-Iulia, în 1918, au constituit nu o Românie a Românilor, ci un fel de confederație de cantoane elvețiene, unde minoritarii au drepturi egale cu noi. Revizionismului maghiar ardelean ei nu au ştiut să răspundă categoric, chiar L i g a antirevizionistă au primit-o cadou din Bucureşti. Acestea şi altele sunt greşelile generației istorice.

In locul sufletului conrupt trebuie să se nască un *alt suflet românesc.* Acesta e sufletul legionar. In Legiune se face astăzi educația tineretului care trăieşte pentru neam. Sufletul lui e curat şi animat de dorința de a se jertfi pentru neam. E operă îndelungată transformarea aceasta, însă accentuăm cu hotărîre necesitatea sancțiunilor nemiloase. Evident, idealul e ca omul nou să facă binele din convingere, însă acolo unde şcoala noastră nu prinde, vor trebui să vină sancțiuni nemiloase. Trebuie creiat din nou respectul pentru autoritate. Românul trebuie să devină stăpân în țara lui; mai presus de toate, acest nou suflet românesc trebuie să fie capabil de jertfa pentru națiune. Tineretul legionar de azi e garanția că vom învinge cu siguranță". De aceea a fost cu adevărat din altă lume şi, ceea ce devine azi atât de semnificativ, a fost pomenirea ce-o face despre Arhanghelul Mihail:

„Căci va trebui ca toți cei ce au păcătuit în contra neamului, să-și ia fără cruțare pedeapsa pe care-o merită. Noi vom avea tăria să pedepsim, deși ne va durea, căci sunt de-ai noștri: frații, prietenii, cunoscuții noștri. Dar vom învinge durerea și ne vom face datoria. Vom pedepsi cu severitate, dar cu *seninătate*. Ca Arhanghelul Mihail! Ați privit vreodată icoana Arhanghelului? Cu sabia de foc pedepsește duhul răului, dar fruntea-i e senină. Pedepsește fără cruțare, dar își păstrează seninătatea divină: pedeapsa nu e o răzbunare, din ură, ea e executarea unei porunci mai înalte, pentru înstăpânirea binelui".

Martiriul lui Ionel Moța nu ne-a făcut oare să credem că sfinții trăiesc printre noi? N'a fost Ionel Moța un om așa de superior nouă, așa de curat la trup și la suflet, încât a fost cel mai aproape de sfințenie, atât cât un om, sub anatema păcatului, se poate urca în viața pământeană?

Căci câți dintre oamenii secolului al XX lea pot muri cu numele lui Cristos pe buze? Suntem 15 milioane de Români în țara asta, suntem cu sutele de mii cei ce ne socotim creștini credincioși, suntem chiar din ceata lui Moța, pe care-l așteptăm să vină să ne comande la biruința finală. Și câți din noi au tresărit când s'a auzit că „în Spania se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos"?

De ce persistă în mintea noastră strălucirea frunții lui Ionel Moța, din Aula Academiei (unde a vorbit), alăturea de icoana ortodoxă a Arhanghelului Mihail? E această apropiere o impietate? Dumnezeu ne va arăta-o!

Ultimul omagiu al Sibiului

A fost scris ca tot la Sibiu să li se facă cea mai pioasă primire, în d umul lor spre veșnicie. De data asta Ionel Moța n'a mai venit în oraș între prieteni, s'a oprit în gară. In gara în care cu câteva luni înainte își lua rămas bun dela noi...

Mulțime mare cu sobor de preoți; în fruntea lor Vlădica:

„Voi ați purtat în suflet un ideal sfânt și nemuritor: Cristos și Națiunea, pentru care ați murit glorios. Voi v'ați agonisit prin acest sacrificiu cununa biruinții și loc ales între marii biruitori mucenici. Iar prin jertfirea vieții voastre tinere lui Hristos și Națiunii, ne lăsați ca testament și moștenire pilda celui mai sublim, a singur adevăratului patriotism. Am fi niște neînțelepți, dacă nu l-am pricepe sensul și nevolnici dacă nu l-am urma".

Glasul Prea Sfinției Sale Vicarului Arhiepiscopiei, Vasile Stan, suna jalnic și îndurerat, ca în amurg clopotele bisericuței din munte. El tălmăcea durerea mulțimii adunate în jurul sicriilor, dar mai aducea prinos de laudă și legământ dela cei ce nu erau de față. Prin glasul Lui vorbeau moții vitregiți de cârmuiri, vorbea poporul care începea să se trezească, vorbeau Ardealul și Sibiul.

„Durerea noastră geme, tânguindu-se, peste munții, văile și câmpiile țării, că nu vă mai avem vii între noi, dar pilduirea voastră ne este mângâiere și îmbărbătare".

Un strigăt de durere, dar și un jurământ! I-a fost dat lui Ionel Moța, ca în Sibiul pe care l-a iubit, să aibă parte de cea mai înaltă cinstire a *Bisericii* pentru care luptase și căzuse.

Axente Creangă

Dlui Tărchilă Nicolae prof.
[illegible] LOCO

CENZURAT Consistoru

Tip. „O. D.", Sibiu